

НА ШЛЯХУ СТВОРЕННЯ СІМЕЙНИХ МОЛОЧНИХ ФЕРМ, АДАПТОВАНИХ ДО ВИМОГ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

**В. Смоляр, канд. с.-г. наук,
Ю. Тютюнник,
УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого**

Викладено нормативні вимоги Європейського Союзу до створення малих молочних ферм родинного типу. Для розроблення технічних і технологічних рішень сімейних молочних ферм детально опрацьовано нормативні вимоги Європейського Союзу за такими напрямками: будівельне рішення; утримання молочної худоби; годівля тварин; напування тварин; доїння корів і охолодження молока; прибирання гною; мікроклімат у тваринницькій будівлі; зооветеринарне обслуговування тварин; інші вимоги. Під час створення сучасних сімейних молочних ферм для особистих селянських господарств доцільно враховувати нормативні вимоги Європейського Союзу.

Ключові слова: *виробництво молока, молочна худоба, нормативні вимоги Європейського Союзу, сімейна молочна ферма.*

Вступ. Для нарощування виробництва молока в Україні поряд з розвитком великотоварного виробництва особливого значення набувають заходи з розроблення та впровадження малих ферм, зокрема сімейного типу для фермерських і приватних домогосподарств, які функціонують на принципах малого і середнього аграрного бізнесу. Будуючи тваринницькі приміщення, важливо створити сприятливі, комфортні, включаючи мікрокліматичні, умови для утримання тварин [1, 2, 3, 4].

З огляду на ту обставину, що зараз в Україні біля 80 % молока виробляється в приватних домогосподарствах, що є важливою складовою в процесі наповнення продовольчого ринку такими важливими харчовими продуктами як молоко і молочні продукти – цей напрямок набуває тепер особливо вагомого значення.

Не менш важливо також враховувати соціально-економічну складову розвитку села, підвищення рівня життя сільського населення, створення робочих місць на селі, що сприяло б формуванню бази для подальшого розвитку сільських територій. У цьому контексті розроблення техніко-технологічних рішень сімейних ферм, адаптованих до вимог Європейського Союзу, для подальшого нарощування виробництва молока в державі є досить актуальним.

Мета досліджень. Збільшення виробництва молока через створення ефективних сімейних молочних ферм, адаптованих до вимог Європейського Союзу.

Результати досліджень. Для розроблення технічних і технологічних рішень сімейних ферм для утримання корів нами детально опрацьовано нормативні вимоги Європейського Союзу [5, 6] за такими напрямками: будівельне рішення; утримання молочної худоби; годівля тварин; напування тварин; доїння корів і охолодження молока; прибирання гною; мікроклімат у тваринницькій будівлі; зооветеринарне обслуговування тварин; інші вимоги.

Будівельне рішення: в основі створення молочної ферми повинен бути захист тварин; запропоновані варіанти будівель для утримання молочної худоби характеризуються тим, що їх ширина починається від 12 м; мінімальна глибина фундаменту повинна бути 0,5 м; під час проектування будівель для утримання великої рогатої худоби повинно бути передбачене місце для станка ветеринарного; поверхня підлоги в приміщенні повинна бути рифленою; зовнішні ворота чи двері повинні відкриватись назовні і за необхідності використовуватись як запасний вихід; доцільно використовувати розсувні ворота чи двері та ворота-ролети; вікна рекомендуються металопластикові, які відчиняються для додаткового вентилявання повітря в приміщенні; для зведення стін доцільно використовувати сандвіч-панелі, цеглу, бетон, штори бокові вентиляційні; ефективним є світло-вентиляційний гребінь.

Утримання молочної худоби: потрібно створити вільні, комфортні, наближені до природних, умови для утримання великої рогатої худоби; обладнання повинно бути виготовлене з матеріалів, стійких до механічного навантаження з боку тварин, а також до впливу вологи; як підстилку для тварин найраціональніше використовувати подрібнену солому; технологічна площа в секції за безприв'язного утримання у розрахунку на одну корову повинна бути не менше 6 м²/гол.; технологічна площа зони в секції, де пересуваються тварини, за виключенням боксів, повинна становити 4 м²/гол.; раціональні розміри боксів для відпочинку корів: ширина 1,2 м, довжина 2,1 – 2,6 м, висота огороження боксу 1,1 ± 0,1 м, нахил підлоги боксу в бік гнойового проходу 5 % (3°); огороження боксу повинно бути надійно закріплене, щоб витримувати навантаження значної маси тіла тварин; не допускається обмеження свободи пересування корів у межах секції.

Годівля тварин: повинен бути забезпечений вільний доступ тварин до кормів і води; усі тварини в групі повинні мати доступ до кормів одночасно; повинен бути забезпечений фронт годівлі для корів 0,7 м; ширина зони кормового стола, на якій роздають корми, де корови можуть їх доставати і споживати, повинна бути 0,98 – 1,12 м; пріоритет під час випоювання телят слід надавати згодовуванню телятам заміників незбираного молока; випоювання телят незбираним молоком чи заміником незбираного молока повинно здійснюватись щонайменше два рази на день.

Напування тварин: в секції, де утримують корів, повинно бути забезпечено щонайменше два джерела для напування тварин; від замерзання води в зимовий час напувалки повинні мати систему підігрівання води.

Доїння корів і охолодження молока: доїння корів повинно здійснюватись в доїльному залі; охолоджувач молока повинен бути розміщений в молочному відділенні на відстані 1,2 – 1,6 м від входу і 0,5 – 0,6 м – від стіни.

Прибирання гною: мінімальна ширина гнойового проходу для корів повинна бути 2,7 м; глибина гнойового каналу в тваринницькій будівлі повинна бути 8 – 20 см; відведення стічних вод з доїльних залів, побутових приміщень ферм проводять з використанням окремих від систем видалення гною каналізаційних систем для відведення та утилізації стічних вод.

Мікроклімат у тваринницькій будівлі: на мікроклімат у тваринницьких приміщеннях впливають такі фактори: територіальне розташування будівель, їх об'ємно-планувальні рішення, можливість збереження необхідної температури в приміщенні, кількість тварин, кліматичні умови довкілля; прийнятний рівень температури повітря в приміщеннях для утримання корів протягом року – від мінус 10 °С до + 25 °С за відносної вологості повітря до 80 %; для забезпечення належного мікроклімату в тваринницьких будівлях базовим можна вважати використання природної вентиляції через бокові штори і повітряні клапани на стінах, світло-вентиляційні гребені на дахах приміщень; у зонах відпочинку тварин потрібно уникати понаднормативного руху повітря – протягів, особливо в холодну пору року; необхідний рівень денного освітлення може бути досягнутий за рахунок використання прозорих елементів конструкції стін і даху будівлі.

Зооветеринарне обслуговування тварин: обрізування ратиць кінцівок у корів проводять 2-4 рази на рік; жорстке, неприродне поводження з молочною худобою, несподіваний шум у тваринницькій будівлі може спричинити десятивідсоткове зниження надоїв молока.

Інші вимоги: важливо сформувати зелений пояс навколо тваринницьких будівель – це найприродніший з усіх захисних заходів, заснованих на фундаментальних принципах органічного землеробства; зелений пояс навколо тваринницького об'єкта, тобто смуга дерев і кущів завширшки 15 – 20 м, захищає ферму від вітрів; дерева і кущі садять на відстані 20 м від приміщень ферми; дерева відіграють екологічну роль, зменшуючи розповсюдження від ферми в довкілля шкідливих газів, мікроорганізмів, неприємного запаху, шуму, пилу; деякі види дерев і кущів мають бактерицидну властивість, що зменшує забруднення повітря довкілля викидами з ферм; рекомендують такі дерева: явір, ясен, в'яз, липа, дуб, сосна, вільха; кущі: глід, бузина, бузок.

Висновки. Під час створення сучасно обладнаних сімейних молочних ферм для фермерських і приватних домогосподарств доцільно враховувати нормативні вимоги Європейського Союзу.

Література

1. Смоляр В. Концептуальні аспекти створення високоефективних молочних ферм / В. Смоляр // Техніка і технології АПК. – 2017. – № 2. – С. 37-39.
2. Смоляр В. Техніко-технологічні новинки на виставці «Euro Tier 2012» / В. Смоляр, В. Ясенецький // Техніка і технології АПК. – 2013. – № 2. – С. 45-47.
3. Смоляр В. Скотарство на виставці «Euro Tier 2010» : погляд з України / В. Смоляр // Техніка і технології АПК. – 2011. – № 2. – С. 42-46.
4. Луценко М. М. Перспективні технології виробництва молока / М. М. Луценко, В. В. Іванишин, В. І. Смоляр. – Монографія. – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – 192 с.
5. Директива Ради ЄС 98/58 від 20 липня 1998 року про захист тварин, що утримуються на фермах.
6. Systemy utrzymania bydła. Poradnik / Praca zbiorowa. Warszawa: Instytut Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa; Dunskie Sluzby Doradztwa Rolniczego; 2004. – 172 s.

Аннотация.

Изложены нормативные требования Европейского Союза к созданию малых молочных ферм семейного типа. Для разработки технических и технологических решений семейных молочных ферм подробно проработаны нормативные требования Европейского Союза по следующим направлениям: строительное решение; содержание молочного скота; кормление животных; поение животных; доение коров и охлаждение молока; уборка навоза; микроклимат в животноводческом здании; зооветеринарное обслуживание животных; другие требования. При создании современно устроенных семейных молочных ферм для личных крестьянских хозяйств целесообразно учитывать нормативные требования Европейского Союза.

Summary.

The normative requirements of the European Union for creating small family dairy farms are set out. To develop technical and technological solutions for family dairy farms, the regulatory requirements of the European Union have been elaborated in the following areas: a building solution; Maintenance of dairy cattle; Feeding of animals; Animal eating; Milking cows and cooling milk; Manure cleaning; Microclimate in the cattle-breeding building; Veterinary maintenance of animals; Other requirements. When creating modern family dairy farms for private farms, it is advisable to take into account the regulatory requirements of the European Union.